

Charlotte Bergh
Margareta Sjöholm
Inga-Lill Thorn Hammar

Sammanfattning av tillsynsbesök 2008

I enlighet med barn- och grundskolenämndens uppföljnings- och utvärderingsplan 2004-04-20 ska nämnden få en sammanfattande rapport över årets tillsynsbesök.

Inledning

Täby kommuns skolplan gäller från 2008-01-01. Den är tillsammans med verksamhetsplan 2008-2010 styrdokument för samtliga verksamheter som ingår i barn- och grundskolenämndens och gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ansvarsområden. Denna sammanställning över tillsynsbesöken i förskoleverksamheten 2008 är gjord med utgångspunkt från målen i Verksamhetsplan 2008-2010, Läroplan för förskolan Lpfö98 respektive Allmänna råd för familjedaghem. Från och med 2008 genomförs tillsynsbesöken enligt en ny modell. Varje enhet granskas mer ingående än tidigare. Besöken varar i en till tre dagar beroende på hur stor enheten är. Utöver observationer av verksamheten ingår intervjuer med ledning, personal och föräldrar. Inför besöken läses verksamhetens planer och dokument igenom och kommenteras under besöket. Tillsynsbesöket avslutas med ett återkopplingssamtal med ledningen. Efter besöket skrivs en rapport som sedan finns tillgänglig på kommunens hemsida.

Årligen inhämtas faktauppgifter innehållande statistik angående personal och barn från alla förskolor och familjedaghem. Uppgifter har lämnats om öppettider, hur ofta lokalerna städas, om förskolan har catering eller egen tillagning, likabehandlingsplan och om barnsäkerheten i inne- och utemiljön.

Tillsynsbesök har gjorts i förskolor, familjedaghem och fritidshem i fem av kommunens åtta områden. Tillsynsbesök har genomförts vid 54 % av förskolorna, 78 % av familjedaghemmen och 23 % av fritidshemmen. 56 % av det totala antalet tillsynsbesök är genomförda. Målet att besöka 60 % av kommunens förskolor är inte nått. Tillsynsbesöken görs områdesvis vilket innebär att arbetet inte är jämt fördelat mellan förskolor, familjedaghem och fritidshem. Under början av året avsattes mycket tid till att utarbeta det nya arbetssättet vilket innebar att tillsynsbesöken kom igång senare på året än vanligt.

Under 2008 har 10,5 % av förskolorna (8 av 83) inte nått målet med förskollärare på alla avdelningar. Motsvarande siffra 2007 var 33 %. Förskolor som saknar

förskollärare har ålagts att visa att de aktivt söker förskollärare och rekrytering skall vara gjord före 15 april 2009.

Faktauppgifter

Antal inskrivna barn i genomsnitt under året :

	2008	2007	2006	2005	2004
Enskilda fsk	3.539	3.503	3.335	3.191	3.039
Kommunal fsk	35	34	36	36	36
Familje- dagem	187	187	195	191	196
Totalt inskr. barn	3.760	3.724	3.566	3.271	3.418

Antal barn per vuxen i förskolan var per den 15 oktober 2008 i snitt 6,0.
Antal barn per vuxen i familjedaghem var per den 15 oktober 2008 i snitt 5,5.
Specialförskolorna är inte inräknade i dessa snittsiffror.

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever som trädde i kraft 1 april 2006 ställer krav på verksamheterna att upprätta en Likabehandlingsplan. Per den 15 oktober 2008 saknade en förskola och två familjedaghem likabehandlingsplan. De verksamheter som inte har en Lika-behandlingsplan uppmanas att omgående upprätta en sådan.

Vid mät datum för faktauppgifter har 33 förskolor uppgivit att de har egen tillagning och 51 förskolor att de anlitar cateringföretag.

83 förskolor har svarat att de har en säker inommiljö. Två förskolor har beskrivit åtgärder som bör vidtagas.

Alla familjedaghem har svarat att både inne- och utemiljön är säker.

Utförarmöten

Under året har två informationsmöten anordnats för samtliga utförare av förskoleverksamhet, ett i april och ett i november. Syftet med mötena har varit att informera utförarna om viktiga förändringar och nya beslut, barnomsorgsplan 2009 och Täby kommuns barnomsorgsplan. Under dessa möten har utförarna också diskuterat olika exempel på regler och riktlinjer, vilket har resulterat i större öppenhet och förståelse för hur olika regelverk kan tolkas. Utförarna har vid vår- respektive höstmöte kunnat välja mellan två olika mötestillfällen. Dessa möten har varit välbesökta.

Föreläsning

Mats Wennerholm, undervisningsråd och ansvarig för ”Tema modersmål” från Skolverket, informerade i december 2008 om goda exempel på hur man kan arbeta med barnens modersmål i förskolan. Föreläsningen besöktes av 75 pedagoger.

Kvalitetsredovisning

Alla kvalitetsredovisningar var kommunen tillhanda 1 december 2008. Utförarna har i sina rapporter jämfört årets värde mot värden i tidigare inlämnade rapporter vilket gjort att fler kunnat kommentera resultatet. Kommentarer kan dock utvecklas ytterligare.

FÖRSKOLOR:**Förändringar under året**

Vid ingången av år 2008 fanns totalt 85 förskolor fördelade på 33 utförare i egen regi, godkända av barn- och grundskolenämnden och en kommunal förskola. Sammanlagt fanns vid utgången av året 83 förskolor varav en kommunal och 32 utförare i egen regi.

Under året har följande förändringar skett:

Deltidsförskolan Vitsippan upphörde i juni, I Ur och Skur Snögubbens verksamhet upphörde i augusti. Förskolan Villa Solstrålen i Näsbypark utökades under höstterminen med en avdelning. I Täby kyrkby flyttade Holmgården 1 och 2 in i nybyggda lokaler intill Skolhagenskolan i november och utökade med en avdelning.

Sammanfattning av tillsynsbesök i förskolorna

Syftet med tillsynsbesöken är att på plats se hur förskolan arbetar mot uppsatta mål, få en upplevelse av hur verksamheten drivs samt inhämta fakta. Som grund för bedömning av verksamhetens kvalitet och måluppfyllelse ligger de styrdokument som gäller för förskoleverksamhet i Täby kommun, läroplanen för förskolan (Lpfö 98) och Skollagen 2a kap.

Under 2008 har förанmälda tillsynsbesök gjorts på 42 av 83 förskolor i kommunen (51 %). Ett besök omfattar en till tre dagar, beroende på förskolans storlek. Tillsynsbesöket görs av två tillsynsansvariga pedagoger, varav en är huvudansvarig för besöket. Före varje besök skickas ett frågeformulär gällande faktauppgifter som öppettider, rutiner, personalens anställningstid, barngrupper med mera till förskolan. Ledning, personal och föräldrar intervjuas under besöket om hur förskolan arbetar mot verksamhetsplanens mål. Varje tillsynsbesök summeras i ett återkopplingsamtal med ledningen. Tillsynsrapporten skrivs och skickas till förskolan därefter finns rapporten tillgänglig på Täby kommuns hemsida. Efter besöket skrivs även ett intyg om att tillsynsbesök genomförts. Förskolorna uppmanas att ha rapporten och intyget väl synliga för föräldrar. I samband med besöket följs föregående tillsynsrapport upp. Utföraren/förskolechefen får dessutom återkoppling på sin egen kvalitetsredovisning och på föräldraenkäten. Utöver de förанmälda besöken görs även oanmälda besök. Dessa genomförs oftast då det inkommit klagomål eller oro från föräldrar på förskolan.

Följande mål i Läroplanen för förskolan har granskats vid tillsynsbesöken**Normer och värden**

Förskolan skall aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att utveckla förståelse för vårt samhälles gemensamma demokratiska värderingar och efterhand omfatta dem. (Lpfö-98)

I alla de besökta förskolorna råder en positiv och välkomnande atmosfär.

Flertalet av förskolorna arbetar för att barnen ska utveckla sin förståelse för att människor är olika och har olika uppfattningar. Barnen får stora möjligheter att tillägna sig de etiska värden och normer som enligt läroplanen ska prägla verksamheten i förskolan. De ges stor möjlighet att få kunskap om den demokratiska processen. Vid konflikter som uppstår diskuterar personalen olika lösningar tillsammans med barnen. Pedagogerna är medvetna om sin roll som förebilder.

Barnen har stort inflytande över sin dag i förskolan. De äldre barnen har större möjligheter att göra egna val än de yngre. I Täby är det många förskolor som arbetar med EQ.

Utveckling och lärande

Den pedagogiska verksamheten skall genomföras så att den stimulerar och utmanar barnets utveckling och lärande. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära skall utgöra grunden för den pedagogiska verksamheten. (Lpfö-98)

Pedagogerna arbetar medvetet med barns lärande. Alla barn får gott om tid vid rutinsituationer, rutinerna används medvetet till inläringstillfällen. Barnen ges tid för att testa och prova sina olika förmågor. Miljön är till stor del lärande, den förändras ofta för att passa aktuell barngrupp. Flera förskolor har kommit långt med att utveckla den inre miljön så att den ger tydliga signaler om vilka aktiviteter som olika utrymmen är ämnade för. Det är vanligt att avdelningarna för de äldre barnen kommit längre i detta arbete.

Kvaliteten på utemiljön varierar stort mellan de olika förskolorna. Några förskolor saknar helt egen gård medan andra har stora gårdar med många utmaningar för barnen. De förskolor som inte har egen gård går iväg till närbelägna lekparken. Alla förskolor framhåller att de ofta gör utflykter i skog och mark. Trenden att ta emot barnen utomhus på morgonen har fortsatt. Både i naturen och på gården erbjuds rikliga tillfällen till aktiviteter som stimulerar och utvecklar barnens utveckling och lärande. De flesta förskolor är ute mycket oavsett väder och använder sig av utemiljön som ytterligare ett pedagogiskt rum med möjlighet till grovmotorisk träning och lekar som kräver stort utrymme.

Under dagen är det vanligt att barnen delas in i mindre grupper vilket underlättar för personalen att genom samtal få barnen att utveckla sitt lärande. Pedagogerna använder sig av ett nyanserat och vårdat språk. De flesta har tillit till barnets egen möjlighet till lärande och ger stöttning vid behov, vi kan dock se att barnen kan göras mer delaktiga i lärprocessen. Atmosfären på många förskolor präglas av barnens upptäckarglädje. Pedagogerna bejakar aktivt barnens intresse för bokstäver och siffror och arbetar medvetet med språk och matematik. Förskolornas förståelse och fokusering på vår miljö, naturens kretslopp, växter och djur kan bli bättre.

Barns inflytande

Alla som arbetar i förskolan skall verka för att det enskilda barnet utvecklar förmåga och vilja att ta ansvar och utöva inflytande i förskolan samt verka för att varje barns uppfattningar och åsikter respekteras. (Lpfö-98)

Barnen har stor frihet att välja aktiviteter och att uttrycka vad de vill göra under dagen. De äldre barnen är mer delaktiga i beslut än de yngre och kan i större utsträckning vara med och påverka innehållet i verksamheten.

Dagarna har en grundstruktur där barnen inom vissa givna ramar kan bestämma vad de vill göra, de är till viss del med och planerar aktiviteter. Ofta är de med och planerar aktiviteter vid utedagar. Vid utflykter får barnen ta ansvar för den egna ryggsäcken. Barnen är med och påverkar val av tema, deras idéer fångas upp och utvecklas. Det är inte lika vanligt att barnen är med i arbetet med att utvärdera och samtala om de olika aktiviteter som genomförts. Barnen är med och tar ansvar för förskolans material och för sina egna saker.

Vissa tider under dagen kan barnen röra sig fritt på förskolan och är inte bara hänvisade till sin egen avdelning. Förskolorna har mer och mer gått ifrån traditionella gruppindelningar och låter barnens intressen styra vad de ska vara med i för grupper.

Vid måltiderna ges barnen gott om tid att samtala och reflektera över vad som har hänt och vad som kommer att hända. Barnen får lära sig ta ansvar för att vara en trevlig bordskamrat, turtagning och att ta hänsyn.

Flera förskolor har startat "Barnråd". Några förskolor låter även de yngre barnen vara representerade.

Förskola och hem

Alla som arbetar i förskolan skall visa respekt för föräldrarna och känna ansvar för att det utvecklas en tillitsfull relation mellan förskolans personal och barnens familjer. (Lpfö-98)

Den dagliga kontakten med föräldrarna ses som mycket viktig. Stor vikt läggs vid introduktionen/inskolning. Många förskolor har ändrat sina rutiner vid inskolningen. Tiden har förkortats från ca 14 dagar med kortare stunder, till tre till fyra hela dagar i förälders sällskap.

Förskolorna har tydliga rutiner för att ge regelbunden information till föräldrarna, ofta i form av vecko- och eller månadsbrev. Föräldrarna erbjuds olika forum för samverkan med förskolan så som utvecklingssamtal, föräldramöten, olika fester och föräldraråd.

Dokumentation av barnens arbeten används som underlag vid föräldrasamtal.

Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet

Förskolan skall sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja barnens allsidiga utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv.

Föräldrarna ansvarar till största delen för inskolningen till förskoleklass.

Förskolan samarbetar med närliggande skola eller de skolor som de flesta barnen väljer att gå vidare till. Samarbete sker i form av att förskolan till exempel lånar gymnastiksalen eller bjuds in till olika evenemang i skolan.

Det är vanligt att förskolan har inarbetade traditioner för avslutning vid övergången till förskoleklass.

Områden att utveckla

Förskolorna saknar pedagogisk dokumentation. Dokumentationen blir pedagogisk när den används som underlag för barnens och personalens reflektion och analys för utveckling av verksamheten.

Den inre miljön kan förbättras så att barnen kan bli mer självständiga och tilltron till de yngre barnens förmåga bör höjas.

På flertalet av förskolorna kan vi se att det är stor skillnad på kvalitén mellan avdelningarna för yngre och äldre barn. Det finns en större tilltro till de äldre barnens kompetens och förmåga. Överlag bör barnen få större möjlighet till inflytande i det dagliga lärandet.

Förskolorna kan på ett bättre sätt använda sig av det pedagogiska rummet i den yttre miljön.

Förskolans arbete med förståelsen för sin egen delaktighet i naturens kretslopp har avstannat vid många förskolor.

Barnen bör erbjudas mer tid och bättre förutsättningar till att träna sin förmåga att iakttä och reflektera.

Förskolan bör bli tydligare i sitt sätt att informera om verksamheten. Beskriva hur de arbetar med målen i styrdokumentet. Bli bättre på att förmedla och presentera barnens arbeten för föräldrar och för andra av verksamheten intresserade.

Vi har sett att många förskolor har viss samverkan med närliggande skolor men endast ett fåtal har samarbete för att stödja barnens utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Samarbetet med skolan vid övergången till förskoleklass kan utvecklas i alla områden.

Verksamhetsplanens mål

Alla barn i förskoleverksamheten får samma möjligheter att pröva och utveckla sina förmågor och intressen.

76% av de bedömda förskolorna har skapat en miljö som ger barnen förutsättningar att utveckla sina förmågor och intressen. Av de 41 bedömda förskolorna har 31 förskolor uppnått värde 8,0 eller högre. Alla förskolor utom en har uppnått minst 6,0.

Alla barn i förskoleverksamheten erbjuds en verksamhet som tillgodoser deras möjligheter till inflytande och ansvar.

Detta har under flera år varit ett prioriterat område på förskolorna. Verksamheterna utformas med barnens behov som grund. Barnen ges till stor del inflytande och får ta ansvar över vardagliga situationer. Av de 41 bedömda förskolorna har 23 uppnått värde 8,0 eller högre. Alla förskolor utom en har uppnått 6,0.

FAMILJEDAGHEM:

Förändringar under året

Två familjedaghem i Gribbylund och ett i Skarpäng har avslutat sin verksamhet (juni 2008). Tre nya familjedaghem har startat, ett i Skarpäng (aug 2008), ett i Näsbypark (sept 2008) och ett i Hägernäs (jan 2008). En dagbarnvårdare i Hägernäs är föräldraledig.

Sammanfattning av tillsynsbesök i familjedaghemmen

Syftet med tillsynsbesöken är att på plats se hur familjedaghemmet arbetar mot uppsatta mål, få en förståelse av hur verksamheten drivs samt inhämta de fakta som är viktiga förutsättningar för god kvalitet. Som grund för bedömning av verksamhetens kvalitet och måluppfyllelse ligger de styrdokument som gäller för förskoleverksamhet i Täby kommun, Allmänna råd för familjedaghem, Läroplanen för förskolan (Lpfö 98) och Skollagen 2a kap.

Under 2008 har förанmälda tillsynsbesök gjorts på 21 av 27 familjedaghem i kommunen (78 %). Ett besök omfattar i tid en dag. Tillsynsbesöket görs av två tillsynsansvariga pedagoger, varav en är huvudansvarig för besöket. Före varje besök skickas ett frågeformulär gällande faktauppgifter som öppettider, rutiner, barngrupper med mera till familjedaghemmet. Under tillsynsbesöket intervjuas dagbarnvårdare och föräldrar om Verksamhetsplanens mål för förskoleverksamheten. Varje tillsynsbesök summeras i ett återkopplingssamtal med dagbarnvårdaren. Dessutom skrivs en tillsynsrapport som skickas till familjedaghemmet, den finns tillgänglig på Täby kommuns hemsida. Efter besöket skrivs även ett intyg om att tillsynsbesök genomförts. Familjedaghemmen uppmanas att ha rapporten och intyget väl synliga för föräldrar. I samband med besöket följs föregående tillsynsrapport upp. Utföraren får dessutom återkoppling på sin egen kvalitetsredovisning och föräldraenkäten.

Utöver de förанmälda besöken görs även oanmälda besök. Dessa genomförs oftast då det inkommit klagomål eller oro från föräldrar på familjedaghemmet.

Familjedaghemmen i Hägernäs har under hösten haft svårt att fylla sina platser.

Följande områden i Allmänna råd för familjedaghem/ Läroplan för förskolan har granskats vid tillsynsbesöken

Normer och värden

Förskolan skall aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att utveckla förståelse för vårt samhälles gemensamma demokratiska värderingar och efterhand omfatta dem. (Lpfö-98)

I familjedaghemmen uppmuntras barnen till att samarbeta och ta ansvar. Dagbarnvårdaren är lyhörd för barnens synpunkter och önskemål. Det finns en ömsidig respekt mellan vuxna och barn. I flera familjedaghem arbetar man för att öka förståelsen i gruppen för att alla barn inte är lika.

Regler och rutiner är väl förankrade i grupperna. De flesta dagbarnvårdarna tycker att det är viktigt med normer och regler. Barnen uppmuntras att visa hänsyn till varandra.

Atmosfären i familjedaghemmen är lugn och familjär. Föräldrars önskemål tillgodoses i hög grad.

Utveckling och lärande

Den pedagogiska verksamheten skall genomföras så att den stimulerar och utmanar barnets utveckling och lärande. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära skall utgöra grunden för den pedagogiska verksamheten. (Lpfö-98)

Alla dagbarnvårdare tar vara på vardagliga situationer för inläring. Barnen får gott om tid att i egen takt få klara av rutinsituationer, detta sker utan stress. Måltiderna kan användas bättre för att ge barnen möjlighet att lära sig att klara sig själva.

Barnens språk stimuleras vid medvetna samtal, i och med att dagbarnvårdaren ofta är ensam med gruppen blir det naturligt att det är barnen som är samtalspartner.

Det är stor variation på innemiljön i de olika familjedaghemmen både vad det gäller utrymme och utformningen av miljön. Några har bra material placerat lättillgängligt och rummen inbjuder tydligt till olika aktiviteter. Hos andra bör innemiljön göras mer tydlig för barnen.

De flesta dagbarnvårdarna arbetar tillsammans i grupper om tre till fyra familjedaghem. I några av de områden vi besökt hyr gruppen en lokal gemensamt. Lokalen nyttjas vissa dagar i veckan. När den stora gruppen träffas i lokalen arbetar man bland annat i teman och delar upp barnen i mindre grupper. Flera grupper hyr in en sångpedagog som har musik och rörelse med barnen. I en dagbarnvårdargrupp arbetar de mycket med dramalek. Det är vanligt förekommande att dagbarnvårdargrupper lånar närliggande skolas gymnastiksal en gång i veckan. Stor del av verksamheten bedrivs ute, även då träffas man i de större grupperna.

Barns inflytande

Alla som arbetar i förskolan skall verka för att det enskilda barnet utvecklar förmåga och vilja att ta ansvar och utöva inflytande i förskolan samt verka för att varje barns uppfattningar och åsikter respekteras. (Lpfö-98)

Inom en given grovplanering kan barnen vara med att påverka delar av verksamheten. Barnen kan till exempel vara med och bestämma vart gruppen ska gå vid utevistelse. När de är inomhus i familjedaghemmet har barnen stort inflytande över planeringen. När de är i den gemensamma lokalen är det mer styrd verksamhet.

Familjedaghemmen träffas i stort sett varje dag i de olika grupperna, barnen har då möjlighet att välja kamrater ur både den egna och ur den gemensamma gruppen.

Några dagbarnvårdare har infört att barnen får bestämma över vilken aktivitet som ska ske en särskild dag i veckan. En annan låter barnen vara med och utvärdera verksamheten, dagbarnvårdaren är då lyhörd och uppmuntrar barnen i samtalet.

I stort sett sker planeringen utifrån vad barnen är intresserade av och tycker är roligt.

Samarbete med föräldrarna

Alla som arbetar i förskolan skall visa respekt för föräldrarna och känna ansvar för att det utvecklas en tillitsfull relation mellan förskolans personal och barnens familjer. (Lpfö-98)

Alla familjedaghem har ett mycket nära samarbete med föräldrarna. Den dagliga kontakten ses som mest betydelsefull och är grunden för verksamheten. Utöver den vardagliga kontakten genomförs föräldramöten och de flesta har utvecklingssamtal. Några dagbarnvårdare har inte utvecklingssamtal vilket bör införas. Det är också vanligt förekommande att dagbarnvårdarna ordnar fester och utflykter för hela familjen.

Några skriver månadsbrev till föräldrarna, andra lämnar ut en skriftlig terminsplanering.

Vad gäller dokumentation av verksamheten som föräldrarna kan ta del av skiljer det sig mycket mellan de olika dagbarnvårdarna.

Några dagbarnvårdare presenterar sin verksamhet tydligt med hjälp av väl genomarbetade dokument, andra ger en muntlig presentation av verksamheten.

Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet

Förskolan skall sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja barnens allsidiga utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. (Lpfö-98)

Inget familjedaghem har något nära samarbete med skolan. I något område går femåringarna och besöker de skolor som de ska börja i. I och med att det är vanligt att barnen har gymnastik i närliggande skola blir barnen bekanta med miljön. Det händer också att barnen inbjuds till olika evenemang i skolan.

Det förekommer inga organiserade möten mellan dagbarnvårdare och lärare.

Områden att utveckla

Flera familjedaghem bör göra den inre miljön mer tydlig. Många har ett för stort antal leksaker framme i barnens lekrum.

Familjedaghemmens dokumentation och presentation av barnens utveckling och lärande kan förbättras.

Barnens möjlighet till inflytande kan ökas utifrån ålder och mognad.

De familjedaghem som inte har skrivit likabehandlingsplan bör omgående göra det.

De som inte har utvecklingssamtal har ålagts att införa detta omgående.

Verksamhetsplanens mål

Under 2008 har 21 av 27 familjedaghem fått tillsynsbesök. Erfarenheter från 2008 har tydliggjort att de olika förutsättningar som råder mellan förskolor och familjedaghem inte gör det möjligt att bedöma familjedaghem utifrån samma kriterier som förskolor. Utifrån 2008 års erfarenheter ska en justering av verksamhetsplanens effektmål för familjedaghemmen beaktas. Istället för att bedöma familjedaghemmen utifrån framtagna kriterier har tillsynsansvariga pedagoger utifrån effektmålen lämnat ett samlat omdöme för de besökta familjedaghemmen vilket har redovisats i en tillsynsrapport.

Alla barn i förskoleverksamheten får samma möjligheter att pröva och utveckla sina förmågor och intressen.

De flesta familjedaghemmen har material och utrymmen lämpliga för barns lek. Stor del av verksamheten bedrivs utomhus.

Alla barn i förskoleverksamheten erbjuds en verksamhet som tillgodoser deras möjligheter till inflytande och ansvar.

Familjedaghemmen utformar sin verksamhet med barnens behov som grund. Det finns en nära kommunikation mellan barnet och den vuxna och barnet kan i stor utsträckning påverka vad de vill göra och med vem.

Lena Morin
Verksamhetschef
barnomsorg och grundskola